

بررسی اپیدمیولوژی بیماران دچار سوختگی در استان

آذربایجان غربی سال ۱۳۸۲

معصومه خوش کلام^۱، جمیله امیرزاده ایرانق^۲،

فصلنامه دانشکده پرستاری و مامایی

سال دوم، شماره سوم، پائیز ۱۳۸۳

چکیده

مقدمه: سوختگی و صدمات ناشی از آن از علل مهم مرگ و میر در ایران می‌باشد که هر ساله تعداد زیادی از افراد دچار صدمات ناشی از آن می‌شوند، به منظور بررسی وضعیت اپیدمیولوژی، میزان مرگ و میر و علل سوختگی در استان آذربایجان غربی تحقیق حاضر در یکی از مراکز عمده درمانی استان در سال ۱۳۸۲ انجام گرفت.

روش: این مطالعه به صورت مقطعی - توصیفی، کلیه بیماران دچار سوختگی بستری شده در بیمارستان امام خمینی ارومیه (۷۱۲ نفر) را در بر می‌گیرد، ابزار مورد استفاده در این پژوهش چک لیست استاندارد تهیه شده توسط گروه مدارک پزشکی معاونت درمان استان آذربایجان غربی است.

یافته‌ها: نتایج بررسی نشان می‌دهد که بیشترین علت سوختگی‌ها (۴۱/۷٪) با آتش است، ۵۱/۸٪ از مصدومان ساکن شهرستان ارومیه و ۴۶/۸٪ بی سواد هستند ۳۰/۲٪ از مراجعان فوت نموده‌اند. ۱۷/۶٪ افراد بیش از ۵۰٪ دچار سوختگی شده اند برابر نتایج ۴۷/۷٪ از مصدومان را مردان و ۵۲/۱٪ را زنان تشکیل می‌دهند هم چنین ۵۴/۸٪ متاهل و ۴۵/۲٪ مجرد می‌باشند.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به اینکه ۴۰/۵٪ مرگ‌های ناشی از سوختگی به علت آتش می‌باشد و بیشترین فوت‌ها (۴۰/۶٪) به گروه سنی ۲۵/۳۵ سال اختصاص دارد و ۵۴/۳٪ کودکان زیر ۵ سال و ۱۹/۸٪ کودکان بالای ۵ سال با مایعات داغ سوخته‌اند، آموزش جهت پیشگیری و ایجاد مرکز مستقل سوانح و سوختگی در این استان الزامی است.

واژه‌های کلیدی: اپیدمیولوژی، سوختگی، استان آذربایجان غربی

فصلنامه دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه، سال دوم، شماره سوم، ص ۱۱۲-۱۲۶، پائیز ۱۳۸۳

^۱ - مربی مدارک پزشکی گروه مدارک پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

^۲ - مربی آموزش بهداشت گروه بهداشت عمومی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

مقدمه

آسیب‌های ناشی از سوختگی از علل مهم مرگ و میر می‌باشد (۴).

مواد و روش

این مطالعه به صورت مقطعی - توصیفی در سال ۱۳۸۲ انجام گردید. روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف است که شامل کلیه افراد دچار سانحه سوختگی مراجعه کننده به بیمارستان امام خمینی شهرستان ارومیه به تعداد ۷۱۲ نفر می‌باشد. ابزار مورد استفاده در این پژوهش چک لیست استاندارد تهیه شده توسط معاونت درمان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه می‌باشد که با توجه به اهداف مطالعه مجموعه‌ای گزینه‌ها پیرامون سوختگی شامل: درصد، نوع، مدت بستری، محل اقامت، محل اعزام، نوع بیمه، سن، جنس، علت و میزان فوت است که به صورت پرسشنامه تهیه و تدوین گردیده است. اطلاعات این پژوهش از طریق مراجعه به مدارک پزشکی بیماران بستری در بخش سوختگی بیمارستان امام خمینی ارومیه گردآوری و سپس با استفاده از روش‌های آماری توصیفی، جدول‌های مورد نیاز تهیه شده است.

هر ساله حدود ۱/۲۵ میلیون نفر از مردم ایالات متحده امریکا دچار صدمات ناشی از سوختگی می‌شوند. از این گروه، ۵۱۰۰۰ نفر به پذیرش حاد اورژانسی در بیمارستان نیاز دارند. هم‌چنین حدود ۵۵۰۰ نفر ابر اثر سوختگی و صدمات تنفسی ناشی از آن جان خود را از دست می‌دهند. در هر سال، یک میلیون روز کاری به خاطر آسیب‌های سوختگی از بین می‌رود. کودکان کم سن و سالمندان بیشتر از دیگران در معرض خطر قرار دارند (۱). تقریباً ۸۰٪ از سوختگی‌ها به طور تصادفی در خانه رخ می‌دهد که به روشنی علت آن بی‌دقتی و کنجکاوای کودکان است. شیر خواران و کودکان بیشترین قربانیان آتش‌سوزی در خانه و اطراف آن هستند. اغلب موارد سوختگی در بزرگسالان در اثر بی‌دقتی هنگام پختن غذا و یا سیگار کشیدن به هنگام خوابیدن است (۲). برابر تحقیقات در کشورهای در حال توسعه وقوع سوختگی بالا، یک معضل بهداشتی برای جوامع ایجاد کرده است. تراکم زیاد جمعیت، بیسوادی و فقر از عوامل مهم بروز صدمات سوختگی با درصد بالا هستند. در هندوستان با در نظر گرفتن جمعیت بیش از یک میلیاردی، سالانه ۷۰۰ تا ۸۰۰ هزار مصدوم به علت سوختگی پذیرش می‌شود (۳). در ایران هم

نتایج

منجر به مرگ شده است که از این تعداد ۴۰/۵٪ ناشی از سوختگی با آتش می‌باشد، ۵۹/۴٪ فوت شدگان متاهل می‌باشند. بیشترین فوت‌ها به گروه سنی (۴۰/۶٪) ۱-۳۵ سال اختصاص دارد. لازم به ذکر است وجود اختلاف در فراوانی‌های کلی جداول ناشی از ناقص بودن اطلاعات ثبت شده می‌باشد.

بحث

همانگونه که اطلاعات جدول ۲ نشان می‌دهد در این بررسی ۱۴٪ بیماران به علت انفجار و ۱۴/۴٪ با مواد نفتی دچار سوختگی شده‌اند. براساس مطالعات بیشترین علت سوختگی در تهران و در برزیل (۷۱/۲٪) ناشی از شعله آتش است (۵۶). در بررسی حاضر در میان کودکان زیر ۲ سال ۷۵٪ از سوختگی‌ها به علت مایعات داغ است که با مطالعه‌ای که سلطانی و همکاران در تهران انجام داده‌اند هم خوانی دارد (۵). بیشترین میزان سوختگی (۳۶/۹٪) در استان فارس به کودکان زیر ۲ سال اختصاص دارد (۷). در جمهوری چک ۸۰٪ بیماران پذیرش شده در سنین ۱-۳ سال با آب جوش دچار سوختگی شده‌اند که با نتایج این پژوهش هم سو می‌باشد (۹). در مطالعه حاضر بیشترین میزان سوختگی در این گروه سنی به آتش ۱۷/۲٪ و ۵/۳٪ به ترتیب به مایعات داغ و الکتریسته اختصاص دارد (۷۴). بیشترین علت سوختگی در کودکان زیر ۲ سال و ۲-۵

در این مطالعه تمامی بیماران (مجموعاً ۷۱۲ نفر) که در سال ۱۳۸۲ در بخش سوختگی بیمارستان امام خمینی (ره) ارومیه بستری شده بودند مورد مطالعه قرار گرفتند. نتایج بررسی نشان می‌دهد که ۱۴٪ از بیماران به علت انفجار گاز، ۲۸/۲٪ به علت سوختگی با مایعات داغ، ۴۱/۴٪ با آتش، ۱۱/۶٪ با اجسام داغ و ۷٪ به علت الکتریسته می‌باشند. ۵۱/۷٪ مصدومین ساکن ارومیه و ۴۸/۳٪ مربوط به سایر شهرستان‌های استان می‌باشند. ۴۸/۸٪ افراد بستری بیسواد، ۳۴/۴٪ دارای تحصیلات ابتدایی، ۱۲/۵٪ تحصیلات راهنمایی، ۴/۲٪ دبیرستانی، ۱/۴٪ تحصیلات دانشگاهی بودند. ۳۰/۲٪ از آسیب دیدگان فوت نموده‌اند. ۲۹/۲٪ افراد کمتر از ۹ درصد ۶/۵٪ بیشتر از ۸۰٪ و ۱۷/۶٪ افراد بیشتر از ۵۰٪ به سوختگی دچار شده‌اند. ۱۰/۳٪ مصدومان زیر دو سال، ۱۰/۷٪ بین ۲/۵ سال، ۱۲/۶٪ بین ۱۵-۵ سال، ۲۹/۹٪ بین ۲۵-۱۵ سال، ۲۰/۶٪ بین ۳۵-۲۵/۱ سال و ۱۵/۸٪ بیش از ۳۵ سال سن داشتند. ۴۷/۹٪ از افراد دچار سوختگی مرد و ۵۲/۱٪ زن می‌باشند. ۴۳٪ تحت پوشش بیمه روستایی ۲۶٪ آزاد و ۱۲/۵٪ تامین اجتماعی، ۴/۵٪ تحت پوشش کمیته امداد، ۳٪ دارای بیمه نیروهای نظامی بودند. ۵۴/۸٪ متاهل و ۴۵/۲٪ مجرد بودند. ۳۰/۲٪ انواع سوختگی

سال و بالای ۵ سال ناشی از مایعات داغ است. که در هند نیز میزان و علت سوختگی در این گروه سنی به ترتیب ۷۶/۱ و ۲۳/۹ می‌باشد (۸). در گروه‌های سنی بالای ۳۵ سال سوختگی ۵۳/۶ به علت آتش است که در کردستان نیز این رقم ۶۳/۷ می‌باشد با توجه به جدول شماره ۲ بیشترین (۵۲/۱) سوختگی‌ها در زنان اتفاق افتاده است که ناشی از دخالت زنان در آشپزی و یا خود سوزی می‌باشد که این آمار در برزیل ۴۶/۵ است.

۴۲/۹ سوختگی در زنان به علت آتش، ۲۴/۹ با مایعات داغ، ۱۵ به علت انفجار ۱۵ به علت اجسام داغ و ۲/۲ به علت الکتریسته اتفاق افتاده است. شایع‌ترین علت سوختگی در زنان و مردان یکسان می‌باشد به طوریکه ۳۹/۵ سوختگی در مردان با آتش، ۳۲ با مایعات داغ و ۳۱/۱ به وسیله انفجار می‌باشد. با توجه به نتایج پژوهش و آمارهای ارائه شده لزوم ایجاد مرکز مستقل سوانح و سوختگی و ارائه آموزش و ایجاد آگاهی به منظور پیشگیری از سوانح و سوختگی به خانواده‌ها ضرورت دارد.

سال و بالای ۵ سال ناشی از مایعات داغ است. که در هند نیز میزان و علت سوختگی در این گروه سنی به ترتیب ۷۶/۱ و ۲۳/۹ می‌باشد (۸). در گروه‌های سنی بالای ۳۵ سال سوختگی ۵۳/۶ به علت آتش است که در کردستان نیز این رقم ۶۳/۷ می‌باشد با توجه به جدول شماره ۲ بیشترین (۵۲/۱) سوختگی‌ها در زنان اتفاق افتاده است که ناشی از دخالت زنان در آشپزی و یا خود سوزی می‌باشد که این آمار در برزیل ۴۶/۵ است.

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی بیماران دچار سوختگی در استان آذربایجان غربی در

حسب علت سوختگی و جنس در سال ۱۳۸۲

جنس	مرد		زن		جمع کل	
	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی
انفجار	۴۴	۱۳/۱	۸۸	۱۵	۹۹	۱۴/۱
مایعات داغ	۱۰۸	۳۲/۰	۹۱	۲۴/۹	۱۹۹	۲۸/۳
آتش	۱۳۳	۳۹/۵	۱۵۷	۴۲/۹	۲۹۰	۴۱/۳
اجسام داغ	۲۷	۸	۵	۱۵	۸۲	۱۱/۷
الکتریسته	۲۵	۷/۴	۸	۲/۲	۳۳	۴/۷
جمع کل	۳۳۷	۴۷/۹	۳۶۶	۵۲/۱	۷۰۳	۱۰۰

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی بیماران دچار سوختگی در استان آذربایجان غربی در

حسب علت سوختگی و جنس در سال ۱۳۸۲

جمع کل		>۳۵		۲۵/۱-۳۵		۱۵/۱-۲۵		۵/۱-۱۵		۲-۵		<۲		گروه‌های سنی
فراوانی نسبی	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی مطلق	علت سوختگی
۱۴	۹۸	۱۶/۴	۱۸	۲۰/۱	۲۹	۱۷/۲	۳۶	۱۳/۶	۱۲	۴	۳	۰	۰	انفجار
۲۸/۲	۱۹۷	۱۶/۴	۱۸	۱۱/۸	۱۷	۷/۷	۱۶	۴۴/۳	۳۹	۷۰/۷	۵۳	۷۵/۰	۵۴	مایعات داغ
۴۱/۴	۲۸۹	۵۳/۶	۵۹	۵۱/۴	۷۴	۵۳/۶	۱۱۲	۲۵	۲۲	۱۲	۹	۱۸/۱	۱۳	آتش
۱۱/۶	۸۱	۱۰/۹	۱۲	۹/۷	۱۴	۱۶/۳	۳۴	۱۰/۲	۹	۹/۳	۷	۶/۹	۵	اجسام داغ
۴/۷	۳۳	۲/۷	۳	۶/۹	۱۰	۵/۳	۱۱	۶/۸	۶	۴	۳	۰	۰	الکتریسته
۱۰۰	۶۹۸	۱۵/۸	۱۱۰	۲۰/۶	۱۴۴	۲۹/۹	۲۰۹	۱۲/۶	۸۸	۱۰/۷	۷۵	۱۰/۳	۷۲	جمع کل

جدول شماره ۳: توزیع فراوانی مطلق و نسبی بیماران دچار سوختگی استان آذربایجان غربی در سال ۱۳۸۲

نسبی	مطلق	فراوانی درصد سوختگی
۲۹/۲	۲۰۸	≤۹
۳۲/۲	۱۶۵	۱۰-۱۹
۸/۷	۶۲	۲۰-۲۹
۹/۷	۶۹	۳۰-۳۹
۱۱/۷	۸۳	۴۰-۴۹
۳/۵	۲۵	۵۰-۵۹
۳/۸	۲۷	۶۰-۶۹
۳/۸	۲۷	۷۰-۷۹
۶/۵	۴۶	≥۸۰
۱۰۰	۷۱۲	جمع کل

منابع

۱- برونر- سودارت. پرستاری داخلی و جراحی:
پرستاری بیماری‌های پوست و سوختگی، تهران، چاپ
اول، انتشارات سالمی، ۱۳۸۰، ص ۱۲۰.

تشکر و سپاس

بدینوسیله از آقایان حمیدرضا خلخالی و هادی لطف
نژاد افشار که در انجام این پژوهش با گروه تحقیق
همکاری صمیمانه‌ای داشتند، سپاسگزاری می‌شود.

۲- فییس و همکاران. پرستاری داخلی و جراحی،

پرستاری بیماری‌های پوست و سوختگی، ترجمه افشین

شروقی. انتشارات چهر، تهران، ۱۳۷۳، ص ۱۵۴.

6- De-souza DA & etal. Epidemiological data and mortality rate of patients Hospitalized with Burns in Brazil burns. 1998 Aug; 24(5):433-80

7- Iari, Ar. Alaghebandan R & etal: Epidemiological study of patients during three years in Tehran, Iran. Burns. 2000 Feb; 25(1):49-53

8- Kummar, P. Chirayil Pt & el: the years Epidemiological study of pediatric burns in Manipal India, Burns. 2000 May; 26(3):251-4P

9- Dedovic,2 Brychta & etal: Epidemiology of childhood burns at the burn center in Brno. Czech republic. Burn S. 1996 Mar; 22(2):125-9.

3- Rajeev B Ahvja & el. Burns in The developing world and burn disasters. Bmg 2004;329:447-449(21 August).

4- Groohi B, Alayhebandan R. Iariar. Analysis of 1089 Burns patients in province of Kurdistan, Iran. Burns. 2002 Sep; 28(6):569-74.

5- Soltani K, Zand. R & etal. Epidemiology and mortality of Burns in Tehran, Iran: Burns. 1998. Jun; 24(4):325-80

The Epidemiological Study of Burned Patients in West Azarbalian (1382)

M. Khoshkalam¹, M.S. Jamirzadeh², M.S.

Abstract

Introduction: Bum injuries still produce a significant morbidity and mortality in Iran. This study was carried out to show the epidemiology, mortality, and etiological factors of burned patients in province of west Azarbaijan.

Methods & Materials: This study was a cross-sectional survey. All of the 712 burned patients hospitalized in Emam hospital in Urmia at 1382 were studied. The checklist collected the required data.

Results: The results indicated that flame was the most common etiologic factor of bums (40.7%). 52 percent of burned patients were inhabitant in Urmia city. 46.7 percent of the patients were illiterate. 30.2 of the burned patients died. In 17.8 percent of patients BBS was more than 50%. 52.1 % percent of the patients were female. 54.8 percent of the patients were married.

Discussion: 40.5 percent of deaths were in patients burned with flame and 40.6 percent of them were in (25-35) age group. 54.3 percent of children were under 5 years old and 19.8 percent of older children burned with hot liquids. Based on the results of this study, a bum center must be established in Urmia city.

Key words: Epidemiology, Bum, West Azarbaijan

¹ - Instructor of Medical Record, School of Para Medicine Urmia University of Medical Sciences

² - Instructor of Health, School of Health, Urmia University of Medical Sciences